

Висновки. Отже, надання адміністративних послуг ОВС під час проведення масових заходів комерційного характеру реалізується за допомогою відповідних стадій, а саме: звернення особи і прийняття заяви до розгляду підрозділом міліції громадської безпеки; розгляд справи; винесення рішення; оскарження прийнятого рішення (факультативна); виконання рішення.

Бібліографічні посилання

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.06.2004 № 823 «Про затвердження Порядку організації робіт із забезпечення громадського порядку та безпеки під час проведення футбольних матчів» [Електронний ресурс] / МВС України. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.
2. Про заходи щодо вдосконалення системи комплексного використання сил і засобів в охороні громадського порядку : наказ МВС України від 30.09.2008 № 505 [Електронний ресурс] / МВС України. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.
3. Скворцов С. С. Адміністративний договір як засіб управлінської діяльності : автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.07 / С. С. Скворцов. – Х., 2005.
4. Легеза Є.О. Адміністративні послуги, що надаються міліцією громадської безпеки : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Легеза Євген Олександрович. – Дніпропетровськ, 2011.
5. Тимошук В. П. Процедура прийняття адміністративних актів : питання правового регулювання : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Тимошук Віктор Павлович. – К., 2009.
6. Адміністративна процедура та адміністративні послуги : зарубіжний досвід і пропозиції для України / авт.-упоряд. В. П. Тимошук. – К., 2003.

Надійшла до редакції 24.02.2012

О.А. Петренко

кандидат юридичних наук
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 342.9 + 351.74

НАГЛЯД МІЛІЦІ ЗА ДОТРИМАННЯМ ВСТАНОВЛЕНИХ ОБМЕЖЕНЬ ПЕВНОЇ КАТЕГОРІЇ ОСІБ

Статтю присвячено дослідженню спеціальних обмежень, що лімітують свободу дій певної категорії осіб, стосовно яких судом встановлено адміністративний нагляд.

Ключові слова: адміністративний нагляд, обмеження, піднаглядні, притягнення.

Статья посвящена исследованию специальных ограничений, лимитирующих свободу действий определенной категории лиц, относительно которых судом установлен административный надзор.

Ключевые слова: административный надзор, ограничения, поднадзорные, привлечение.

The article is devoted to the research of special restrictions which limit activities' freedom of the defined category of the persons concerning which

administrative supervision was stipulated.

Keywords: *administrative supervision, restrictions, supervised, involvement*

Постановка проблеми. Загальнолюдські цінності, що виникли в результаті буржуазних революцій, знайшли своє втілення в законодавчих актах, які вперше в історії людства закріпили право на рівність всіх громадян перед законом. Принципами побудови публічних та приватних правовідносин стали наріжні камені французької “Декларації прав людини і громадянина” 1789 року: 1) “все, що не заборонено законом, дозволено”; 2) “свобода – це можливість робити все, що не шкодить іншому” [1]. Ці принципи й досі не втратили своєї актуальності, знайшовши відбиття у “Загальній декларації прав людини”, прийнятій Генеральною Асамблеєю ООН у 1948 р. [2]. Правова система сучасної України також не заперечує прав та свобод будь-якого громадянина. Однак у правовому полі загального дозволення є окремі вкраплення спеціальних обмежень, що лімітують свободу дій певних категорій осіб, в тому числі й осіб, які звільнені з місць позбавлення волі, стосовно яких судом встановлено адміністративний нагляд.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв’язання даної проблеми. Зазначимо, що найбільш докладно юридичну природу обмежень дій піднаглядних з позицій адміністративної діяльності міліції було розглянуто у дисертаційному дослідженні, яке здійснив В.І. Перець. Наступні праці цього автора у співавторстві з Ф.С. Разарьоновим, І.І. Беседіним та І.Й. Макоцеєм лише повторюють ідеї, висловлені у дисертації. Дослідження сучасних авторів стосовно проблем контролю за дотриманням обмежень, які встановлюються піднаглядним, тією чи іншою мірою співвідносяться з наведеними джерелами. На нашу думку, зазначене пов’язане з тим, що за останні майже три десятиріччя фундаментальних досліджень саме відносин спеціального адміністративного нагляду не проводилося.

Метою даної статті є висвітлення спеціальних обмежень стосовно категорії осіб, які звільнені з місць позбавлення волі, щодо яких судом встановлено адміністративний нагляд.

Виклад основного матеріалу. Обмеження дій піднаглядних із загалу правил адміністративного нагляду може бути виокремлено за такими класифікаційними ознаками: судова процедура встановлення правила; обсяг (повнота) застосування правила; ступінь судової індивідуалізації кожного конкретного правила адміністративного нагляду; ступінь варіативності правила. Обмеження дій піднаглядних – це варіативна частина правил адміністративного нагляду, оскільки процесуальний порядок їх встановлення прямо залежить від розсуду судді при винесенні постанови про встановлення адміністративного нагляду та опосередковано – від розсуду начальника органу внутрішніх справ або начальника установи виконання покарань, від імені яких оформляється подання про встановлення адміністративного нагляду з пропозиціями

щодо встановлення конкретних обмежень дій піднаглядного. Отже, обмеження дій піднаглядного – це адресні, індивідуалізовані у судовому порядку правові приписи щодо поведінки кожної конкретної особи, стосовно якої встановлено адміністративний нагляд. Індивідуалізація обмеження дій піднаглядних може виявлятися у жорсткості режиму дії кожного окремого заходу адміністративного нагляду, про що детально йтиметься у даній статті під час аналізу кожного конкретного обмеження дій піднаглядного.

Підґрунтям для вибору обсягу обмежень та жорсткості їх режиму, на нашу думку, є різнополюсна поведінка особи, щодо якої встановлюються чи змінюються обмеження. З одного боку, це негативна поведінка, що виявляється у суспільній небезпеці попередньої злочинної діяльності, яка доведена судом в установленому порядку; вперте небажання стати на шлях виправлення під час відбування покарання; асоціальна поведінка після звільнення з місць позбавлення волі; систематичне або злісне порушення правил нагляду. Хоча, з іншого боку, поведінка засудженого або піднаглядного може бути й позитивною, законслухняною.

Обмеження дій піднаглядних як правова підстава адміністративної відповідальності є основним чинником притягнення піднаглядних до адміністративної відповідальності за порушення правил адміністративного нагляду.

Розглянемо сутність обмежень дій, які можуть встановлюватись щодо особи, яка перебуває під адміністративним наглядом міліції.

Почнемо з норми права, зазначеної у п. “а” ч. 1 ст. 10 Закону України “Про адміністративний нагляд”, у котрій зазначено, що до осіб, яким встановлено адміністративний нагляд, можуть бути застосовані такі обмеження: *а) заборона виходу з будинку (квартири) у визначений час, який не може перевищувати восьми годин на добу.* Це найбільш уживане обмеження, яке доводиться відбутися особі, яка перебуває під гласним адміністративним наглядом міліції. Заборона виходу з будинку (квартири) у визначений час – це спеціальна заборона, яка полягає в тому, що піднаглядна особа зобов’язана у суворо визначений проміжок часу безвідлучно перебувати вдома. Заборона виходу з будинку, квартири у визначений час як правове обмеження має два юридичних аспекти, які мають бути дослідженими, зокрема, це “визначений час” та “будинок, квартира” у розумінні “місце проживання”.

На нашу думку, поняття “визначений час” співвідноситься з поняттям “відрізок часу” і характеризується такими параметрами: тривалість, безперервність, належність до певної частини доби, початок та кінець відліку. Максимальна тривалість часу заборони виходу з помешкання – це єдина законодавчо встановлена константа, яка не може перевищувати восьми годин на добу.

Зазначимо, що за радянських часів заборона виходу з дому (квартири) в певний час доби була вельми жорстким правовим обмеженням. Цьому, зокрема, сприяла значна й фактично не врегульована законом

тривалість дії заборони. Зокрема, у підп. “а” п. 3 колишнього Положення “Про адміністративний нагляд органів внутрішніх справ за особами, звільненими з місць позбавлення волі”, затвердженого Указом Президії ВР СРСР від 26 липня 1966 р., зазначалося, що до осіб, стосовно яких встановлюється адміністративний нагляд, може застосовуватися таке обмеження, як “заборона виходу з дому (квартири) у певний час” [3]. Як бачимо, радянський законодавець не визначає часових меж дії цієї спеціальної заборони. Маючи певний досвід практичної роботи саме за радянських часів, можемо зазначити, що тривалість безперервного перебування піднаглядного вдома нерідко могла сягати 12 годин на добу.

Вибір часу початку та тривалості обов’язкового перебування вдома для особи, якій встановлено адміністративний нагляд, має компромісну сутність: з одного боку, заборона покидати житло повинна унеможливити або утруднити протиправну поведінку, з іншого – піднаглядний має право задовольняти власні соціальні інтереси (праця, навчання, творчість, відпочинок).

Сучасна проблема встановлення часу, необхідного для перебування піднаглядного на роботі та для поїздок в обидва кінці, полягає в тому, що, перебуваючи в містах позбавлення волі, судимий ще не знає, де він працюватиме. І суд, заздалегідь виносячи постанову про встановлення адміністративного нагляду і, відповідно, обмеження про часи заборони виходу з помешкання, не знає особливостей майбутньої трудової діяльності судимого. Що ж стосується взяття під адміністративний нагляд за ініціативою міліції осіб із систематичною протиправною поведінкою, які за формальними ознаками підпадають під дію Закону “Про адміністративний нагляд”, то в цьому випадку міліція повинна враховувати часові особливості перебування на роботі зазначених осіб.

Що стосується часу, необхідного на дорогу, то він законодавчо не врегульований, проте у п. “б” ч. 1 ст. 26 Закону України від 5 листопада 1991 р. “Про пенсійне забезпечення” [4] йдеться про те, що інвалідність вважається такою, що настала внаслідок трудового каліцтва, якщо нещасний випадок, який спричинив інвалідність, стався по дорозі на роботу або з роботи. В цивільному законодавстві прийнято вважати три години до початку роботи та три години після роботи саме часом на дорогу. Природно, що на час перебування на роботі або у дорозі до роботи обмеження щодо заборони виходу з житла не повинно поширюватися. Втім, у деяких постановках судді прямо визначають той факт, що час роботи або час на дорогу не входить в час заборони виходу піднаглядного з будинку (квартири).

Як уже зазначалось, другим правовим аспектом “заборони виходу з будинку (квартири) у визначений час”, що підлягає юридичному аналізу, є поняття “будинок (квартира)”.

Піднаглядний пов’язаний з певним міськрайвідділом міліції через адресу власного місця проживання (перебування). Якщо ця адреса належить до адміністративно-територіальної одиниці обслуговування

ОВС, то й особа, яка перебуває під адміністративним наглядом, також відноситься до цього міськрайвідділу. Адміністративно-територіальними одиницями обслуговування міськрайвідділів міліції можуть бути міста без районного поділу, сільські райони, райони в місті з районним поділом. Інститут реєстрації місця проживання піднаглядного (колишньої прописки) для здійснення адміністративного нагляду суттєвого значення не має.

Підставою для здійснення адміністративного нагляду щодо конкретної особи конкретним міськрайвідділом є проживання піднаглядного за адресою, що належить до адміністративної території обслуговування саме цього ОВС. Тобто головне, щоб саме ця адреса була зареєстрована у розділі I журналу “Реєстрації справ адміністративного нагляду та піднаглядних” як: а) місце, в якому протягом дії заборони виходу з домівки повинна безвідлучно перебувати зазначена особа; б) місце, за яким міліція повинна контролювати дотримання правил адміністративного нагляду; в) місце, за яким має бути надіслано виклик про явку до міліції. Місце проживання піднаглядного є місцем здійснення адміністративного нагляду. У разі ухилення від адміністративного нагляду або неприбуття до обраного місця проживання ОВС, що здійснює адміністративний нагляд, організовує розшук особи та притягнення її до юридичної відповідальності. Отже, місце проживання особи, стосовно якої встановлено адміністративний нагляд, – це житло, яке має певну адресу, про що здійснено відповідний запис у розділі I журналу “Реєстрації справ адміністративного нагляду та піднаглядних”, і саме за цією адресою здійснюється контроль за дотриманням правил адміністративного нагляду саме цим піднаглядним.

Під місцем постійного проживання піднаглядного слід розуміти житло, що має певну адресу, яка офіційно занесена до розділу I журналу “Реєстрації справ адміністративного нагляду та піднаглядних”. Під місцем тимчасового перебування піднаглядного слід розуміти житло, що має певну адресу, яка офіційно занесена до розділу II журналу “Реєстрації справ адміністративного нагляду та піднаглядних” у випадках, коли піднаглядний з дозволу ОВС перебуває за межами адміністративного району, де його офіційно зареєстровано.

Місцем тимчасового контролю за дотриманням правил адміністративного нагляду, як правило, вважається інша адміністративно-територіальна одиниця (район чи місто), куди піднаглядному дозволено виїзд і де він підлягає тимчасовій реєстрації. У цьому випадку тимчасовим помешканням особи, якій встановлено адміністративний нагляд, буде будинок (квартира) його рідні чи знайомих або кімната у готелі або інше приміщення. Раніше ми вже зазначали, що через те, що час тимчасового проживання в іншій місцевості особи, яка перебуває під адміністративним наглядом, у разі виїзду з особистих справ не має перевищувати 10 діб, а у разі виїзду зі службових справ – строку відрядження або вахти, то в цьому випадку доречно вживати термін “місце тимчасового

перебування”.

З наведеного можна зробити висновок, що термін “будинок (квартира)”, який застосовується при формулюванні обмеження “заборона виходу з будинку (квартири) у визначений час”, суттєво скорочує варіативність місця перебування піднаглядного. З огляду на це вважаємо за необхідне в цьому формулюванні замість словосполучення “будинок (квартира)” вживати словосполучення “житлове приміщення” або взагалі слово “житло”. Тоді й п. “а” ч. 1 ст. 10 Закону України “Про адміністративний нагляд” слід викласти в такій редакції: “заборона виходу з житлового приміщення у визначений час, який не може перевищувати восьми годин підряд на добу” або ж “заборона виходу з житла у визначений час, який не може перевищувати восьми годин підряд на добу”.

Зазначимо, що житло – це місце, що має певну адресу та призначене для проживання, особистої праці, відпочинку, зберігання майна, задоволення інших потреб громадянина та його родини. Житло може включати: власне житлове приміщення (дім, дача, квартира, кімната); складові частини житла (балкон, лоджія, веранда, під’їзд); допоміжні приміщення (комора, хлів, льох, баня, майстерня, гараж); прилеглі земельні ділянки.

Тобто використання терміна “житло” замість словосполучення “будинок (квартира)” усунуло б необхідність зайвих коментарів та колізій у правозастосовній практиці при здійсненні контролю за дотриманням заборони покидати домівку у визначений постановою судді час. Крім перебування у місцях, що охоплюються наведеним розширеним поняттям “житло”, можуть існувати й інші випадки, коли безпосередня відсутність у житловому приміщенні не вважається порушенням піднаглядним правил виходу з дому (квартири).

Таким чином, заборона виходу з житла у визначений час – це спеціальна заборона, яка полягає в тому, що піднаглядна особа зобов’язана у суворо визначений проміжок часу безвідлучно перебувати вдома; заборона виходу з житла у визначений час – це абсолютна заборона, і її порушення піднаглядним апріорі тягне за собою адміністративну відповідальність.

Другим обмеженням, що може бути встановлено піднаглядному, є наведена у п. “б” ч. 1 ст. 10 Закону України “Про адміністративний нагляд” спеціальна заборона такого змісту: *б) заборона перебування у визначених місцях району (міста)*. Це найменш уживане з обмежень, яке доводиться зазнавати особі, що перебуває під спеціальним адміністративним наглядом міліції. Наведене обмеження – це конкретні правовідносини, що побудовані на спеціальній забороні, яка є винятком із загального дозволяння. Вони полягають у тому, що піднаглядній особі в той час, коли вона може вільно пересуватися в межах адміністративної території міста чи району, заборонено відвідувати певні, здебільшого громадські, місця цієї території. Дослідження цього обмеження полягає у правовому аналізі поняття “заборонені для відвідування місця населено-

го пункту”.

Вважаємо, що, заборонивши піднаглядному перебувати у певних місцях району або міста, суспільство у такий спосіб забезпечує власний спокій та громадську безпеку у вказаних місцях. А додатковим призначенням зазначеної заборони є профілактика протиправної поведінки піднаглядного як особи, схильної до вчинення злочинів чи адміністративних деліктів. Профілактична природа обмеження у виді заборони перебування у певних місцях району (міста) перекликається із запобіжною природою обмеження “заборона виходу з домівки у визначений час”. Тільки у нічний час особі, яка перебуває під адміністративним наглядом, заборонено перебувати будь-де, за винятком власного житла, вдень же піднаглядний може перебувати де завгодно, за винятком тих місць, відвідування яких прямо заборонено в постанові судді про встановлення чи подовження адміністративного нагляду.

Практичні працівники міліцейських підрозділів (у поданнях про обрання обмежень), а також і судді (у постановках про встановлення адміністративного нагляду) вважають за необхідне або взагалі заборонити вхід піднаглядному до торгових закладів, де проводиться реалізація алкоголю, або заборонити туди вхід з метою покупки алкоголю. Враховуючи, що основний прибуток будь-якої торгової точки отримується саме від продажу спиртних напоїв, нам здається проблематичним знайти хоча б один універсальний продуктової магазин, де б не реалізовувався алкоголь. Не можна забороняти будь-якій особі, хоча вона й перебуває під адміністративним наглядом, купувати спиртні напої, оскільки можна судовим приписом заборонити перебування у певних місцях населеного пункту, але не можна судовим приписом заборонити здійснювати певні дії, адже законом не забороняється купувати алкоголь. Тому вважаємо формулювання на кшталт “забороняється відвідувати торгові точки з метою покупки спиртних напоїв” незаконними.

Натомість доцільно забороняти піднаглядному відвідувати саме місця, де спиртні напої продаються на розлив, зважаючи на негативні наслідки вживання алкоголю у громадських місцях саме цією категорією осіб.

Наступним місцем, у якому забороняється перебувати піднаглядному, є місця проведення масових заходів; така постанова виноситься у 16,4 % випадків встановлення цього роду обмеження дій піднаглядного та формулюється таким чином: “заборона перебування у місцях проведення масових гулянь”; “заборона перебування у місцях проведення масових розваг”.

З цього можна зробити такий висновок: замість того, щоб притягнути піднаглядного за порушення заборони виходу з будинку (квартири) у визначений час (п. 3 ч. 1 ст. 187 КпАП України), працівники міліції помилково складають протокол за порушення заборони перебування у визначених місцях населеного пункту (п. 4 ч. 1 ст. 187 КпАП України), визнаючи вулицю чи площу забороненим для перебування місцем. Адже

не можна заборонити будь-якій особі, в тому числі й тій, що перебуває під адміннаглядом міліції, знаходитися на вулиці.

Третім обмеженням, що може бути встановлено піднаглядному, є наведена у п. “в” ч. 1 ст. 10 Закону України “Про адміністративний нагляд” спеціальна заборона такого змісту: *в) заборона виїзду чи обмеження часу виїзду в особистих справах за межі району (міста)*. Це також одне з найменш вживаних обмежень, яке доводиться зазнавати особі, що перебуває під гласним адміністративним наглядом міліції. Наведене обмеження – це правовідносини, що побудовані на спеціальній забороні, яка є винятком із загального дозволяння. Ця спеціальна заборона полягає в тому, що особі, якій встановлено адміністративний нагляд, дозволяється вільно пересуватися переважно лише в межах адміністративної території міста чи району, в міськрайвідділі якого вона перебуває на постійному обліку.

Як зазначають Ф.С. Разарьонов та В.І. Перець, “під заборonoю виїзду в особистих справах за межі району (міста) розуміється повна й безумовна заборона піднаглядному виїжджати в особистих справах за зазначені межі без особливого на те дозволу органу внутрішніх справ” [5, с. 34]. Натомість, на думку цих же авторів, під обмеженням часу виїзду за межі району (міста) розуміється обмеження певними часами доби або днями тижня виїзду піднаглядного в особистих справах за межі цього адміністративного району або міста без особливого на те дозволу органу внутрішніх справ [5, с. 34]. Як бачимо, при встановленні обмеження часу виїзду в особистих справах за межі району (міста) не потребується спеціального дозволу ОВС, тоді як при встановленні заборони виїзду в особистих справах за межі району (міста) такий спеціальний дозвіл є обов’язковим.

Таким чином, дослідження спеціальної заборони, визначеної у п. “в” ч. 1 ст. 10 Закону України “Про адміністративний нагляд” як заборона виїзду чи обмеження часу виїзду в особистих справах за межі району (міста), полягає у правовому аналізі таких трьох понять: “адміністративна територія вільного пересування піднаглядного”; “дозволений виїзд піднаглядного за межі території вільного пересування”; “обмеження часу вільного та дозволеного виїзду за межі території вільного пересування”.

Поняття “адміністративна територія вільного пересування піднаглядного” має сенс при винесенні у судовій постанові заборони виїжджати в особистих справах за межі району (міста). У цьому випадку піднаглядному дозволяється вільно пересуватися лише в межах території зазначеного у постанові суду району чи міста. Як тезу зазначимо, що територія вільного пересування піднаглядного не завжди співпадає із місцем постійного контролю за дотриманням правил адміністративного нагляду. Територія вільного пересування особи, якій встановлено адміністративний нагляд, може мати три аспекти: 1) це територія сільського району в його адміністративно-територіальних межах; 2) це тери-

торія міста без районного поділу в його адміністративно-територіальних межах; 3) це територія міста з районним поділом в його адміністративно-територіальних межах.

У разі проживання у великому місті, що має власний районний поділ, територією вільного пересування піднаглядного слід вважати місто в цілому, незважаючи на умовні внутрішні районні межі. Тут можна посплатися на думку І.Й. Макоцея та В.І. Перця, які зазначають, що в умовах великого міста, яке має районний розподіл, де підприємства торгівлі, побутового, медичного обслуговування розташовуються в різних частинах міста, таке обмеження повинно поширюватися не на окремо взятий район, а на місто в цілому [6, с. 41].

Другим поняттям, що характеризує заборону виїзду чи обмеження часу виїзду в особистих справах за межі району (міста) (п. “в” ч. 1 ст. 10 Закону України “Про адміністративний нагляд”) та підлягає правовому аналізу, є поняття “дозволений виїзд піднаглядного за межі території вільного пересування”. Питання організаційного забезпечення дозволеного виїзду піднаглядного за межі забороненої території вирішує міліція відповідно до пп. 5.9-5.11 Інструкції “Про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі”, затвердженої наказом МВС України та ДДУПВП від 04 листопада 2003 р. № 1303/203 [7]. У цих нормах права йдеться про те, що письмовий дозвіл на виїзд піднаглядного з місця постійного проживання за межі району (міста) в особистих справах надає у формі тільки начальник ОВС на підставі письмової заяви піднаглядного. У разі дозволу на тимчасовий виїзд до іншої місцевості піднаглядному вручається під підпис маршрутний листок. Після прибуття особи, яка перебуває під адміністративним надглядом міліції, на територію обслуговування іншого ОВС її необхідно зареєструвати у розділі № 2 журналу “Реєстрації справ адміністративного нагляду і піднаглядних”, після чого в маршрутному листку здійснюється відповідний запис про прибуття та вибуття, що засвідчується печаткою (штампом) міськрайвідділу тимчасового перебування піднаглядного. Маршрутний листок з відповідними записами дозволяє стверджувати, що піднаглядний весь термін перебування у від’їзді з особистих справ перебував під постійним контролем міліції.

Третім поняттям, що характеризує заборону виїзду чи обмеження часу виїзду в особистих справах за межі району (міста), є поняття “обмеження часу вільного та дозволеного виїзду за межі території вільного пересування”. Відповідно до п. 5.9 Інструкції “Про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі”, термін дозволеного виїзду піднаглядного за межі території вільного пересування не повинен перевищувати 10 діб з урахуванням часу перебування його у дорозі. Як бачимо, це часове обмеження має верхню межу, яка повинна бути перевищеною. Однак це не означає, що начальник ОВС при наданні відповідних дозволів на виїзд до інших адміністративних територій повинен завжди надавати для виї-

зду саме 10-добовий термін. Розмір строку дозволеного виїзду залежить від розсуду начальника міськрайоргану, на території якого постійно зареєстрований піднаглядний. Враховуючи дискретність такої величини, вона може сягати від 1 до 10 діб.

Дещо інша справа склалася з чинником “обмеження часу виїзду в особистих справах за межі району (міста)”. Здебільшого у судових постановках суду ця спеціальна заборона має такий вигляд: “обмежити час виїзду в особистих справах за межі міста до 2 днів”, “обмежити час виїзду в особистих справах за межі району до 2 днів”. Насправді ж поняття “обмеження часу виїзду в особистих справах за межі району (міста)” трансформоване у поняття “встановлений судом час вільного пересування поза межами території здійснення адміннагляду”. На практиці виходить, що суддя, встановлюючи піднаглядному обмеження часу виїзду в особистих справах за межі району (міста), фактично дозволяє йому протягом цього обмеженого часу вільно пересуватися територією України.

Аналіз суспільних відносин, пов’язаних із встановленням піднаглядному обмеження часу виїзду в особистих справах за межі району (міста), дозволяє стверджувати наявність декількох проблем: 1) з якого моменту починається відлік часу вільного пересування поза межами території заборони виїзду; 2) як часто протягом тижня чи місяця особа може вільно, без дозволу ОВС пересуватися територією України; 3) як цей судовий дозвіл на вільне пересування повинен співвідноситися із забороною виходити з будинку (квартири) у нічний час, коли щонаочі піднаглядний повинен перебувати вдома.

Здебільшого фіксація такого адміністративного правопорушення, як порушення заборони чи обмеження часу виїзду за межі (міста) в особистих справах, здійснюється, так би мовити, постфактум. Як правило, працівник міліції стосовно особи, яка перебуває під адміністративним наглядом, спочатку фіксує або факт її відсутності у зазначений час вдома, або факт неявки на періодичну реєстрацію, а згодом, коли з’ясовується, що піднаглядний в цей час перебував поза межами території вільного пересування, протокол складається не за порушення правил виходу з дому (квартири) і не за порушення правил періодичної реєстрації, а за нелегальний виїзд за межі району (міста). Тільки одного разу було складено протокол з так званою «чистою фабулою» про порушення правил виїзду за межі м. Запоріжжя, коли піднаглядний був затриманий працівником ДПС ДАІ.

Четвертим обмеженням, що може бути встановлено піднаглядному, є наведене у п. “г” ч. 1 ст. 10 Закону України “Про адміністративний нагляд” позитивне зобов’язання такого змісту: *г) реєстрація в міліції від одного до чотирьох разів на місяць*. Це одне з найуживаніших обмежень, яке зазнає особа, що перебуває під гласним адміністративним наглядом міліції.

Періодична реєстрація піднаглядного в органі внутрішніх справ є найбільш універсальним обмеженням дій піднаглядного, оскільки до-

зволяє за умов мінімальних трудових витрат з боку працівника міліції здійснювати контроль за особою, яка звільнилася з місць позбавлення волі і перебуває під адміністративним наглядом міліції. За допомогою періодичної реєстрації перевіряється наявність особи, яка перебуває під адміністративним наглядом, на адміністративній території органу внутрішніх справ. Як правило, під час періодичної реєстрації з піднаглядними проводиться профілактична бесіда, про що складається довідка за відповідною формою.

Реєстрацію піднаглядного в міськрайвідділі від одного до чотирьох разів на місць ми назвали “періодичною” через те, що вона повторюється через певну календарну фазу: або раз на тиждень, або раз на два тижні, або раз на місяць тощо, тобто через певний період. З точки зору семантики слово «періодичний» означає “той, що повторюється через певні проміжки часу, певні строки” [8, с. 515].

Порядок застосування обмеження у виді періодичної реєстрації в ОВС здійснюється відповідно до пп. 5.6, 5.7 Інструкції “Про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі”, затвердженої наказом МВС України та ДДУПВП від 04 листопада 2003 р. № 1303/203 [7], де сказано, що за письмовим рішенням начальника міськрайвідділу дії з реєстрації піднаглядних може бути покладено на працівника підрозділу дільничних інспекторів міліції, окремого дільничного інспектора міліції, працівника карного розшуку або чергового міськрайвідділу. Кінцевим результатом реєстрації, юридичним фактом, що фіксує здійснення цієї процесуальної дії, є запис у реєстраційному листку та власний підпис піднаглядного у цьому процесуальному документі. Час явок устанавлюється з таким розрахунком, щоб це не впливало на роботу й навчання піднаглядного. Якщо піднаглядний мешкає на значній відстані від міськрайвідділу, то йому, з письмового дозволу начальника ОВС, може встановлюватися явка для реєстрації в службове приміщення дільничного інспектора, про що здійснюється запис у реєстраційному листку.

Встановлення годин проведення періодичної реєстрації є виключною прерогативою органу внутрішніх справ. Реєстрація, як правило, здійснюється протягом робочого дня з 09 до 18 години у приміщенні міськрайвідділу. Іноді, коли реєстрація проводиться у службовому приміщенні сільського дільничного інспектора, тривалість часу реєстрації може бути скорочена, наприклад, до двох-трьох годин вдень або увечері, залежно від графіку прийому громадян дільничним інспектором у цей день [50].

Практика застосування п. 5 ч. 1 ст. 187 КпАП України свідчить, що за порушення правил періодичної реєстрації в міліції (від 1 до 4 разів на місяць) до адміністративної відповідальності притягається 27,9 %, піднаглядних. Фабули правопорушень, як правило, формулюються у два способи: “пропустив відмітку, чим порушив правила адміністративного нагляду” або “перебуваючи під адміністративним наглядом, не з’явився на реєстрацію”.

Бібліографічні посилання

1. Мироненко О.М. Права і свободи людини у документах Великої французької революції / О.М. Мироненко. – К., 1995.
2. Загальна декларація прав людини : прийнято резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 груд. 1948 р. [Док. ООН A/RES/217 A] // Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи / упоряд. Ю.К. Качуренко. – 2-е вид. – К., 1992. – С. 18–24.
3. Об административном надзоре органов внутренних дел за лицами, освобожденными из мест лишения свободы : Указ Президиума Верховного Совета СССР от 26 июля 1966 г. // Ведомости Верховного Совета СССР. – 1966. – № 30. – Ст. 597.
4. Про пенсійне забезпечення : Закон України від 5 листоп. 1991 р. // ВВР. – 1992. – № 3. – Ст. 10.
5. Разаренов Ф. С. Административный надзор милиции за лицами, освобожденными из мест лишения свободы : учеб. пособие / Ф.С. Разаренов, В.И. Перец. – М., 1981.
6. Макоцей И.И. Правовые и организационно-тактические вопросы административного надзора за лицами, освобожденными из мест лишения свободы : учеб.-практ. пособие / И.И. Макоцей, В.И. Перец. – К., 1988.
7. Інструкція про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі : затв. сумісним наказом МВС України та Державного департаменту України з питань виконання покарань від 04 листоп.2003 р. № 1303/203 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 2. – Ст. 103.
8. Словник іншомовних слів / за ред. О.С. Мельничука. – К., 1977.
9. Положення про службу дільничних інспекторів міліції в системі МВС України : затверджене наказом МВС України від 20 жовт. 2003 р. № 1212 // Офіційний Вісник України. – 2003. – № 47. – Ст. 2451.

*Надійшла до редакції 24.05.2012***А.В. Пшонка**кандидат юридичних наук,
народний депутат України

УДК 347.963

**ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КАДРОВОГО РЕСУРСУ
ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ**

Досліджено питання кадрового забезпечення органів прокуратури. Надано визначення понять «кадри прокуратури», «кадровий ресурс органів прокуратури». З'ясовано складові елементи кадрового ресурсу, етапи формування кадрового ресурсу органів прокуратури.

Ключові слова: *кадри, кадровий ресурс, прокуратура.*

Исследованы вопросы кадрового обеспечения органов прокуратуры. Дано определение понятий «кадры прокуратуры», «кадровый ресурс органов прокуратуры». Определены составляющие элементы кадрового ресурса, этапы формирования кадрового ресурса органов прокуратуры.

Ключевые слова: *кадры, кадровый ресурс, прокуратура.*

The paper studies the issues of staffing of the prosecution. The definition of the concepts of “cadres prosecution”, “human recourse of the prosecution”. The components of the elements of human recourse management, human recourse formation stages of the prosecution.

Keywords: *cadres, human recourse, prosecutors.*